

דו"ח אי-שי

מצפינה וחושפת

שלל תערוכות חורף: ילדות ואימהות בכברי, איורים לשירים במחניים, התמודדות לחיים בגנוסר, קרמיקה בגבעת-חביבה, כיסאות בגן-שמואל • דוח המבקר

"מצפינה". של חיה גרץ-רן

הציורים של חיה גרץ-רן (אחותן של האמניות ורד יתום ושוש גרץ מקיבוץ סאסא) מוצגים החודש בגלריה לאמנות ישראלית בכרי, תחת השם "מצפינה". השם, כמו העבודות עצמן, עשוי להתפרש באופן דו-משמעי. גרץ-רן מצפינה (עם תערוכתה) מקריית-טבעון לקיבוץ בכרי, וגם הציורים עצמם כאילו מצפינים "סוד" אישי-נשי, שנשאר כזה גם לאחר עדות האמנית על יצירתה. גרץ-רן מרבה לצייר נשים וילדות, נערות וחלוצות. לעיתים מדובר בתצלומים מהאלבום המשפחתי, לעיתים בכאלה שנלקטו ממקורות שונים. על אף השעתוק הטכני (הקרנה על בד העבודה וצביעת האובייקט בגוונים בהירים) יש בקומפוזיציות שיוצרת גרץ-רן נשמה יתרה הופכת קרביים ודיאלקט מטאפיזי, שמתירים את המתבונן מוטרד וחסר שקט. לא אחת נרמה שמאחורי המצלמה ניצב "גבר מציץ" שבוחר לתעד את הילדות נטולות פנים ומאפיינים מזהים. השמלה החגיגית, החושפת רגליים קטנות, תמיד תהיה מוכתמת או מוסתת קלות בידי ה"מודל". תחבושת על רגל מסונדלת, אצבע נמצצת, ארנב נמלט - כל אלה טורדים את המבט ומזמנים מחשבה על אטון מתקרב או על זיכרון פוסט-טראומטי משתק. הנשים והילדות של חיה מתוארות תמיד על רקע

בהיר, מסמא עיניים, שמתיר את הזמן והמקום מחוץ לבר הגדול. הבחירה הזו הופכת את הנשים הקטנות ל"אבטיפוס" של כלל הילדות, ואת הנשים הגדולות ("חלוצות", "אימהות") למודל מכליל של המין היפה והחוק. אחד הציורים, "ילדה, אימא, צל", יכול לשמש כמקרא צופן לעבודות האחרות. הבת צועדת מלפנים, מביטה בזווית העין על האם הפוסעת מאחור ועל הצל שמתירה הדמות שפניה נסתרות. לא מרוחקת מדי, אך גם לא סמוכות זו לזו, מנציחות הילדה והאם את היחסים האמביוולנטיים, שאינם נפתרים לעולם, בין ילדות ואימהות באשר הן. התערוכה היפה בכברי נאצרה ברגישות ובריהיטות על-ידי דרורה רקל, והיא תינעל